

ADABIYOT DARSLARINI QIZIQARLI TASHKIL ETISH USULLARI

O‘rinboyeva Latofat G‘aybillayevna

Jizzax davlat pedagogika universiteti Akademik litseyi

ona tili va adabiyot fanlar kafedrasi o‘qituvchisi

Anontatsiya: Mazkur maqolada adabiyot darslarini samarali va qiziqarli tashkil etish usullari ko‘rib chiqiladi. Mualliflar zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va innovatsion yondashuvlar asosida o‘quvchilarning darsga bo‘lgan qiziqishini oshirish yo‘llarini tahlil qiladilar. Adabiyotlarni o‘rganishda ijodiy yondashuvni rivojlantirish va milliy madaniyatni singdirishga oid takliflar ham keltirilgan.

Kalit so‘zlar: Adabiyot ta’limi, interaktiv metodlar, innovatsion texnologiyalar, ijodiy yondashuv, milliy madaniyat.

Adabiyot darslari ta’lim jarayonining muhim qismi bo‘lib, o‘quvchilarda estetik zavq, ijodiy tafakkur va milliy o‘zlikni shakllantirishda asosiy rol o‘ynaydi. Ammo, bugungi kunda ko‘plab o‘quvchilar ushbu darslarga sust qiziqish bildirmoqda. Shu sababli, darslarni qiziqarli va interaktiv tashkil etish dolzarb masalaga aylanmoqda. Ushbu maqola, adabiyot darslarini zamonaviy texnologiyalar yordamida qanday qilib samarali va qiziqarli o‘tkazish mumkinligi masalasini yoritishga qaratilgan.

Adabiyot darslarini qiziqarli tashkil qilish o‘quvchilarni faollashtirish, ularning ijodkorligini rivojlantirish va darslarni esda qolarli qilishda muhim ahamiyatga ega. Quyida ba’zi usullarni ko‘rib chiqamiz:

O‘yinli usullarni qo‘llash uchun namunaviy misollar:

Rol o‘ynash

- Misol: Abdulla Qodiriyning “O‘tkan kunlar” asaridan sahnani tanlab, Otabek va Kumushning o‘zaro muloqotini sahnalashtirish.

- O‘quvchilar:

- Rollarni taqsimlaydilar (qahramonlar, hikoya qiluvchi, yordamchi rollar).

- Liboslar va rekvizitlardan foydalanib, sahna tayyorlashadi.

- O'z ijrolarini boshqa guruhlar oldida namoyish qilishadi.

- Maqsad: O'quvchilarda ijodiy tafakkurni rivojlantirish va matnni chuqurroq tushunish.

Krossvord va viktorinalar

- Misol: Chingiz Aytmatovning "Jamila" asariga oid krossvord:

- Savollar:

- Jamila asaridagi bosh qahramonlarning ismi?

- Asarda ko'tarilgan asosiy mavzu nima?

- Asardagi eng muhim voqealar qayerda ro'y beradi?

- Krossvordni yaratish uchun: O'quvchilarga asardan muhim joylarni belgilab, ularni o'yin shaklida taqdim eting.

- Maqsad: Asar mazmunini mustahkamlash va qiziqarli takrorlash.

Blits savollar

- Misol: Abdulla Avloniyning asarlariga oid savollar:

- Abdulla Avloniyning mashhur asarining nomi nima?

- "Turkiston buqa yoki Kelinglar birlikka"

- "Tarbiya" haqida Abdulla Avloniy qanday ta'rif bergan?

- "Tarbiya – bu millatning najoti!"

- Avloniy qaysi davr adibi hisoblanadi?

- Jadid davri.

- Blits qoidalari:

- Har bir o'quvchiga savol beriladi, tezkorlik va to'g'ri javob uchun ball beriladi.

- O'yinni jamoalar orasida ham tashkil qilish mumkin.

- Maqsad: Tezkor tafakkur va bilimni baholashni rivojlantirish.

- Blits savollar: Matn mazmuniga oid tezkor savollar o'ynash.

Texnologiyalarni qo'llash

- Kahoot yoki Quizizz platformalaridan foydalanish: Interaktiv testlar va o'yinlar o'tkazish.

- Video va audio materiallar: Mualliflar haqida hujjatli filmlar yoki audio kitoblarni tinglash.

- Virtual muzeylar: Muallif yoki asar qahramonlari bilan bog'liq joylarni onlayn ekskursiya orqali ko'rsatish.

Ijodiy vazifalar

- Erkin esse yozish: O'quvchilar asar qahramonlari yoki syujetlari asosida o'z nuqtai nazarlarini yozishsin.

- Asarni qayta yozish: O'quvchilarga asarni zamonaviy talqinda yozishni topshirish.

- She'r yozish: Asarning bir qismi asosida yangi she'r yoki qo'shiq yaratish.

Munozarali usullar

- Bahs va muhokamalar: Asar qahramonlarining xatti-harakatlarini muhokama qilish.

- "Agar men bo'lsam..." metodi: O'quvchilarni asar qahramonining o'rniga qo'yib, qanday harakat qilishlarini so'rash.

Vizual metodlar

- Rasm chizish: Asar mazmuniga asoslangan rasm chizdirish.

- Mind-map tuzish: Asar qahramonlari va voqealar orasidagi bog'liqlikni tasvirlash.

Guruhda ishlash

- "Birgalikda hikoya yozish" usuli: Guruh bo'lib, bitta hikoyani ketma-ketlikda yozib chiqish.

- Asarni tahlil qilish: Guruh bo'lib asar tahlilini tayyorlash va taqdimot qilish.

Qiziqarli vazifalar

- Sirli xabar: Asardagi bir voqea asosida sirli xat yozib, o'quvchilarni uni tushuntirishga undash.

- Qahramon kundaligi: Qahramon nomidan kunlik kundalik yozish.

Ochiq maydon faoliyatlari

- Adabiy sayohatlar: Asar yoki muallif bilan bog'liq joylarga ekskursiyalar.
- Adabiy kechalar: She'rxonlik yoki asar haqida teatr ko'rinishlari tashkil etish.

Bu usullarni darsga moslashtirib, o'quvchilarning qiziqishlarini inobatga olgan holda ishlatish darslarni yanada qiziqarli va esda qolarli qiladi.

Adabiyot darslarini qiziqarli tashkil etishning samaradorligi turli sinflarda har xil bo'lishi mumkin. Masalan, kichik yoshdagi o'quvchilar uchun o'yin usullari ko'proq samarali bo'lsa, yuqori sinflarda esa munozaralar va tahliliy metodlar ko'proq mos keladi. Shu bilan birga, o'qituvchilarning malakasi va ularning texnologiyalardan foydalanish qobiliyati ham natijalarga ta'sir ko'rsatadi.

Xulosa

Adabiyot darslarini qiziqarli tashkil etish uchun quyidagi takliflarni ilgari surish mumkin:

- Darslarda zamonaviy texnologiyalardan keng foydalanish;
- O'quvchilarning qiziqishlariga mos metodlarni tanlash;
- Ijodiy faoliyatlarni rag'batlantirish va asarlarni talqin qilishda o'quvchilarga mustaqillik berish;
- Milliy madaniyat va urf-odatlarini o'rganishga yo'naltirilgan darslarni tashkil etish.

Ushbu yondashuvlar orqali adabiyot darslarini yanada samarali va qiziqarli qilish mumkin.

ADABIYOTLAR.

1. To'xliiev B. Adabiyot o'qitish metodikasi. T., "Yangi asr avlodi", 2007-2010.
2. Zunnunov A., Xotamov N., Ibroximov A., Esonov J. Adabiyot o'qitish metodikasi. T., "O'qituvchi", 1992.
3. Yo'ldoshev Q. Adabiyot o'qitishning ilmiy-nazariy asoslari. T., "O'qituvchi", 1996.
4. Yo'ldoshev Q., Madaev O., Abdurazzoqov A. Adabiyot o'qitish metodikasi. T., "Universitet", 1994.

5. Jumaniyozova M., Ishmuhammedov R. Ta'limda pedagogik texnologiyalardan foydalanish. –Toshkent: Iste'dod, 2012.
 6. Muhamedova S."Tillarni o'qitishda pedagogik texnologiyadan.T-2015
 7. Abdullayeva M." Ona till o'qitish metodikasi" .T- 2017
- Yo.,ldosheva N., Murodova S. Adabiyot darslarida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llashning afzalligi. T., 2007.